

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
Lyčių istorija ir teorija	Gender History and Theory	

Anotacija
<p>Modulyje „Lyčių istorija ir teorija“ gilinasi į socialinę lytį „gender“, visuomenės atliekamus socialinius vaidmenis, meilės, draugystės, šeimos institutus. Aiškinamasi maskulinistinio ir feministinio judėjimų bruožus, ES ir LT vykdoma šeimos politika ir analizuojamas lyčių lygybės indeksas ES, apžvelgiama lyčių santykių kaita šeimoje ir visuomenėje istorinės retrospektyvos aspektu, analizuojamos Ch. H. Cooley, G. Simmelio, A. Schützo ir kitos koncepcijos.</p>

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. dr. Virginija Jurėnienė Kitas (-i):	Vilniaus universitetas Kauno fakultetas Socialinių mokslų ir taikomosios informatikos institutas, Muitinės g. 8, Kaunas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	–	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė ir / arba nuotolinė	Rudens, pavasario	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: -	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): -

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	50	80

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
<p>Suteikti svarbiausių žinių tarpdisciplininis aspektu lyčių (angl. <i>gender</i>) studijoms, atskleidžiant svarbiausius lyčių raidos bruožus, sąvokas, reiškinius, dėsnius, veiklos ir pasirinkimų galimybes; ugdyti studentų gebėjimą kūrybingai ir racionaliai veikti lokaliaje bei globalioje visuomenėse bei bendrauti ir bendradarbiauti komandoje, siekiant bendrų tikslų.</p>		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
<ul style="list-style-type: none"> - Gebės suprasti ir paaiškinti lyčių (angl. <i>gender</i>) sampratą istoriniu, sociologiniu, psichologiniu, kultūrologiniu, teisiniu ir politiniu aspektais. - Gebės paaiškinti lyčių vaidmenis ir jų kaitą skirtingų istorinių ir kultūrinių epochų visuomenėse. - Gebės analizuoti tradicinės, modernios ir vėlyvosios modernybės visuomenių šeimos modelius lyčių santykių požiūriu. 	<p>Probleminis dėstymas, atvejų analizė, diskusija, grupinis darbas.</p>	<p>Testas (atviro tipo klausimai), dalyvavimo diskusijose seminarų metu vertinimas.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Suvoks ir gebės kritiškai vertinti lyčių lygybės klausimus darbo rinkos, socialinės apsaugos ir politinio atstovavimo situacijose. 	<p>Probleminis dėstymas, aktyvaus mokymosi metodai (grupės diskusija, atvejų analizė), tiriamieji metodai (informacijos paieška, rengimasis dalyvauti diskusijose), nurodytos literatūros studijavimas .</p>	<p>Dalyvavimo seminaruose, diskusijose, praktinių užduočių (kiekvieno praktinio užsiėmimo metu studentai gaus su dėstomomis temomis susijusių užduočių) vertinimas, testas (atviro tipo klausimai).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Gebės analizuoti lyčių santykių 	<p>Probleminis dėstymas, aktyvaus</p>	<p>Dalyvavimo diskusijose,</p>

<p>aspektus istoriniu, kultūriniu bei teisiniu požiūriais.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebės įvertinti lyčių politiką šiandieninės Lietuvos ir Europos ekonomikos, socialinės, kultūros ir politikos aspektais. - Gebės vertinti istoriniu ir politiniu aspektais dalyvavimo darbo rinkoje niuansus, išvengiant segregacijos lyties atžvilgiu. 	<p>mokymo (si) metodai (diskusija, atvejų analizė, apibendrinimas, pavyzdžio metodas).</p>	<p>praktinių užduočių (kiekvieno praktinio užsiėmimo metu studentai gaus su dėstomomis temomis susijusių užduotį) vertinimas.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Gebės sisteminti ir kritiškai vertinti informaciją apie konkrečias lyčių temas. - Gebės komunikuoti specifinę su lyčių raida susijusią informaciją kolegoms/-ėms, studentams/-ėms. 	<p>Savarankiškas ir grupinis darbas</p>	<p>Dalyvavimas seminarų diskusijose, praktinių užduočių atlikimas.</p>

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratvobos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
<p>Įvadas – dalyko ir studijų formų pristatymas, užduočių suformulavimas ir aptarimas. Lyčių istorijos ir teorijos objektas, tyrimo metodai. Terminų „sex“ ir „gender“ aptarimas. „Gender“ samprata, tarpdalykinės perspektyvos (istorijos, teisės, politikos mokslų, sociologijos, psichologijos, kultūrologijos teoriniai aspektai).</p>	2						2	4	<p>Mokslinės literatūros numatyta tema analizė: Ślęczka K. Feminizmas, p. 21–42; Žvinklienė A. Gender mainstreaming ar lyčių dėmens integravimo strategija? „Importuotų“ sąvokų taikymo Lietuvos socialinių ir humanitarinių mokslų kalboje problemos, p. 120–128; Discuss the formation and development of gender roles.</p>
<p>Ch. H. Cooley, G. Simmelio ir A. Schützo koncepcijos. Meilės, draugystės, ištikimybės socialinės, teisinės, ekonominės nuostatos.</p>	2		3				2	4	<p>Mokslinės literatūros numatyta tema analizė: Maslauskaitė A. Tarpasmeniniai santykiai poroje ir santuokoje: dvi metodologinės prieigos, p. 64–70, Foucault M. Seksualumo istorija, p. 305–320.</p>
<p>Santuoka ir šeima. Jų ypatumai. Šeimos modeliai ir jų kaita tradicinėje, modernioje ir vėlyvosios modernybės visuomenėse.</p>	2		1				2	4	<p>Mokslinės literatūros numatyta tema analizė: Česnuitytė V. Šeimos samprata: Lietuvos gyventojų subjektyvus požiūris, p. 257–270; Kuhar R. Registruota tos pačios lyties partnerystė ir antrarušiai piliečiai, p. 188–201; Marcinkevičienė D. Lietuvių šeimos ideologijos: nuo XIX a. tradicijos ir nacionalizmo iki sovietinės šeimos politikos 1944–1970 m., p. 12–23.</p>
<p>Lyčių vaidmenys egalitarinėje, antikinėje ir feodalinėje visuomenėse. Matriachato ir patriachato sampratos. Motinos kultas ir jo atspindžiai mene. Graikijos ir Romos paprotinė ir rašytinė teisė, reguliavusi lyčių santykius. Viduramžių lyčių santykių ypatumai. Renesanso</p>	4		2				6	6	<p>Seminaro medžiagos, pagrindinės ir papildomos literatūros studijavimas. De Beauvoir S. Antroji lytis, p. 119–143; Dinzeltbacher P. Europos mentaliteto istorija, p. 1–23;</p>

epocha ir lyčių santykių kaitos pradžia.									
Pasiruošimas tarpiniam atsiskaitymui.		1						1	10
Matriachato egzistavimo problema Lietuvoje (mitologija, archeologiniai duomenys). Iškiliosios moterys LDK. LDK rašytinė ir paprotinė teisė reglamentavusi lyčių santykius. Renesanso epochos atspindžiai lyčių santykiuose LDK.	4		1					6	6
Seminaro medžiagos, pagrindinės ir papildomos literatūros studijavimas. Gimbutienė M. Senovės lietuvių deivės ir dievai, p. 66–71, 93–107; Valiukonytė I, Moters laisvė arba kodėl XVI a. LDK vyrai bijojo moterų (žr. el. išteklius prieigą literatūros sąrašė).									
Lyčių vaidmenų kaita kapitalistinėje visuomenėje. Pokyčiai darbo rinkoje ir jų pasekmės visuomenių raidai. Moterų emancipacija. Feministinių judėjimų pradžia Europoje.	4		1					6	6
Seminaro medžiagos, pagrindinės ir papildomos literatūros studijavimas. De Beauvoir S. Antroji lytis, p. 143–167; Utrio K. Ievos dukters, p. 241–281.									
Kapitalistinių santykių vystymasis Lietuvoje. Darbo rinkos formavimasis ir lietuvių moterų judėjimo susiformavimas ir vystymasis. Regioninės ypatybės. Darbo rinkos segregacija.	2		1					3	6
Seminaro medžiagos, pagrindinės ir papildomos literatūros studijavimas: Bleizgienė R. Privati tyla, vieši balsai. Moterų tapatybės kaita XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje, p. 40–71; Jurėnienė V. Lietuvos moterų judėjimas XIX amžiaus pabaigoje – XX amžiaus pirmoje pusėje, p. 25–50.									
Sufražistinis judėjimas Didžiojoje Britanijoje ir jo pasekmės Europos ir JAV visuomenių raidai. Lyčių politinis atstovavimas: istorinė retrospektyva Europoje, JAV. Atvejų analizė	2		1					3	6
Seminaro medžiagos, pagrindinės ir papildomos literatūros studijavimas. Karčiauskaitė I. Katalikiškoji moterų judėjimo srovė Lietuvoje (1907–1940), p. 19–23; Ślęczka K. Feminizmas, p. 20, 48–72.									
Lietuvos moterų politinio atstovavimo problema XX a. – XXI Lyčių politika Lietuvoje ir ES. Teisiniai aktai, reglamentuojantys lyčių lygybę valstybėse.	4	1	1					7	6
Studijuojant pagrindinę ir papildomą mokslinę literatūrą, rengimasis diskusijai, sudarant diskusinių problemų blokus. Rengimas klausimų diskusijai ir dalyvavimas diskusijoje pasisakymų arba mini pranešimų (5 min.) forma. Jurėnienė V., Birmontienė T. Development of Women's Rights in Lithuania: Recognition of Women's Political Rights, p. 23–44; Jurėnienė V. Valstybės Prezidento postas nesvetimas moterų siekiams, p. 34–44; Reingardienė J. Europos lyčių lygybės strategija: kintančios lyčių politikos privalumai ir grėsmės, p. 13–27.									
Sovietų Sąjungos vykdyta lyčių lygybės politika. Sovietų sąjungos lyčių politika okupuotoje Lietuvoje.	2		1					4	6
Seminaro medžiagos, pagrindinės ir papildomos literatūros studijavimas. Jurėnienė V. Sovietinės moters „kūrimas“ sovietų Lietuvoje ir Sovietų sąjungoje, p. 36–45; Marcinkevičienė D. Prijaukintos kasdienybės 1945–1970, p. 31–51.									
Lyčių vaidmenys vėlyvosios modernybės / postindustrinėse visuomenėse. Maskulinistinio ir feministinio judėjimų bruožai.	4	1	2					7	6
Rengimasis diskusijai, pasirinktinai papildomos literatūros studijavimas. Diskusinių problemų suformulavimas ir diskusinių klausimų rengimas, pasisakymų arba mini pranešimų (5 min.) parengimas. Informacijos paieška, jos rinkimas sisteminimas ir virtualioje aplinkoje: http://gender-competence.eu/files/StateOfArt/LT.pdf , http://www.pewsocialtrends.org/2013/05/29/c									

										hapter-2-public-views-on-changing-gender-roles; http://asr.sagepub.com/content/70/6/949.short/
Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas.		1					1	10		Medžiagos peržiūra ir pasirengimas egzaminui.
	Iš viso	32	4	14			50	80		

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas auditorijoje seminarų metu. Dalyvavimas diskusijose pasisakymų ar mini pranešimų forma.	25 proc.	Semestrų metu	Vertinamas motyvuotas, sklandus pasisakymas užduota tema pagal savarankiškai studijuotą literatūrą. 10–9 balų: studentas puikiai žino ir supranta studijuojamą temą, geba savarankiškai prieiti prie išvadų, o išvados yra originalios ar pretenduoja į originalumą, remiasi dėstytojo nurodyta, taip pat papildoma medžiaga, esama akivaizdus ir aiškiai argumentuoto kritinio mąstymo; studentas aktyviai pasisako, dalyvauja diskusijose. 8–7 balai: studentas žino ir supranta studijuojamą temą, geba daryti išvadas, demonstruoja kritinį mąstymą. 6–5 balai: demonstruojamos paviršutiniškos žinios, siauro aspekto žinojimas ar kelių aspektų žinojimas, nesugebant jų susieti į visumą, stokojama kritinio mąstymo, studentas pasyviai dalyvauja diskusijose. 1–4 balai: medžiaga yra neįsisavinta.
Kūrybinės grupės projekto pristatymas.	25 proc.	14 semestro savaitė	Kūrybinės grupės projekto pristatymas. 30 proc. 14 semestro savaitė Reikalavimai darbui: 3: puikus kūrybinės grupės projekto pristatymas: aiškiai atskleidžiama kūrybinė idėja ir prezentacijos struktūra, pateikiama išsami analizė, sistemuota informacija, išvados pagrįstos, mokslinės literatūros skaičius ir kokybė pakankami analizei ir išvadoms formuluoti, efektyviai valdoma auditorija. 2: geras kūrybinės grupės projekto pristatymas: aiškiai atskleidžiama kūrybinė idėja ir prezentacijos struktūra, tačiau temos pasirinkimas stokoja pagrįstumo, informacijai trūksta apibendrinimo ir struktūravimo, išvados nepilnai pagrįstos, valdoma auditorija. 1: silpnas kūrybinės grupės projekto parengimas ir pristatymas: kūrybinė idėja atskleidžiama neišsamiai, neaiški prezentacijos struktūra, analizė neišsami, išvadoms trūksta pagrįstumo ir apibendrinimų, mokslinė literatūra nepakankama, dominuoja vadovėlinė medžiaga, auditorijos dėmesys beveik nevaldomas. 0,5: atitinka minimalius reikalavimus. Nepateikus kūrybinės užduoties, negalima laikyti egzamino.
Egzaminas: testas (gali būti skiriamos dvi dalys: semestro vidurio (tarpinis atsiskaitymas) ir pabaigos (egzaminas)).	25 ir 25 proc.	Lapkričio - sausio arba balandžio - birželio mėn.	Egzaminą sudaro atviro tipo 10 klausimų (skirtingo sunkumo, nuo supratimo iki vertinimo), kiekvienas įvertinamas vienu tašku. Vertinama taip: 5: Puikios žinios ir gebėjimai. Vertinimo lygmuo, 10–9 teisingų atsakymų 4: Geros žinios ir gebėjimai, gali būti neesminių klaidų. Sintezės lygmuo, 8–7 teisingų atsakymų 3: Vidutinės žinios ir gebėjimai, yra klaidų. Žinių taikymo lygmuo, 6–5 teisingų atsakymų. 2: Žinios ir gebėjimai nesiekia vidutinių, yra esminių klaidų. Žinių taikymo lygmuo, 4 teisingi atsakymai. 1: Žinios ir gebėjimai dar tenkina minimalius reikalavimus. Daug klaidų. Žinių ir supratimo lygmuo, 3 teisingi atsakymai. 0: Netenkinami minimalūs reikalavimai, 1–2 teisingi atsakymai.
Bendras dalyko įvertinimas teigiamas tik tuo atveju, jei visų atsiskaitymų įvertinimai yra teigiami (ne mažiau 1 balas).			
Dalykas gali būti skaitomas ir nuotoliniu būdu.			

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Bleizgienė R.	2012	Privati tyla, vieši balsai. Moterų tapatybės kaita XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje		Vilnius: lietuvių literatūros ir tautosakos institutas.
De Beauvoir S.	2010	Antroji lytis		Vilnius: Margi raštai.
		Discuss the formation and development of gender roles		Prieiga: http://www.apppsychology.co

				m/IB%20Psych/IBcontent/O ptions/Developmental/Dev% 20Questions/7%20Dev.htm
Česnaitytė V.	2012	Šeimos samprata: Lietuvos gyventojų subjektyvus požiūris		Prieiga: https://www.mruni.eu/upload/iblock/eb1/003_cesnaityte.pdf
Dinzelbacher P.	1998	Europos mentaliteto istorija		Vilnius: Aidai.
Foucault M.	1999	Seksualumo istorija		Vilnius: Vaga.
Gimbutienė M.	2002	Senovės lietuvių deivės ir dievai		Prieiga: http://www.xn--altiniai-4wb.info/files/literatura/LA00/Marija_Gimbutien%C4%97._Senov%C4%97s_lietuvi%C5%B3_deiv%C4%97s_ir_dievai.LA1201B.pdf
Karčiauskaitė I.	2007	Katalikiškoji moterų judėjimo srovė Lietuvoje (1907–1940)		Prieiga: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2007~D_20071109_154119-83428/DS.005.0.01.ETD
Kuhar R.	2007	Registruota tos pačios lyties partnerystė ir antrarūšiai piliečiai, <i>Heteronormos hegemonija.</i> <i>Homoseksualių žmonių socialinė</i> <i>atskirtis ir diskriminacijos patirtys</i>		Prieiga: http://www.su.lt/bylos/fakultetai/socialines_geroves_ir_negales_studiju/SPPkat/homoseksuali%20moni%20sociali%20atskirtis%20ir%20diskriminacijos%20patirtys.pdf
Jurėnienė V., Birmontienė T.	2009	Development of Women's Rights in Lithuania: Recognition of Women's Political Rights	Jurisprudencija: mokslo darbai, Nr. 2 (116), p. 23–44.	Vilnius: MRU leidykla.
Jurėnienė V.	2009	Sovietinės moters „kūrimas“ sovietų Lietuvoje ir Sovietų sąjungoje		Prieiga: http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367167546682/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content
Jurėnienė V.	2009	Valstybės Prezidento postas nesvetimas moterų siekiam	Respectus Philologicus, Nr. 15 (20), p. 34–44.	Vilnius: VU leidykla.
Jurėnienė V.	2006	Lietuvos moterų judėjimas XIX amžiaus pabaigoje – XX amžiaus pirmoje pusėje		Vilnius: VU leidykla.
Marcinkevičienė D.	2009	Lietuvių šeimos ideologijos: nuo XIX a. tradicijos ir nacionalizmo iki sovietinės šeimos politikos 1944– 1970 metai		Vilnius: VU leidykla.
Marcinkevičienė D.	2007	Prijaukintos kasdienybės 1945–1970 metai		Vilnius: VU leidykla.
Maslauskaitė A.	2014	Tarpasmeniniai santykiai poroje ir santuokoje: dvi metodologinės prieigos		Prieiga: http://www.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2004/4/Fil064_070.pdf
Reingardienė J.	2004	Europos lyčių lygybės strategija: kintančios lyčių politikos privalumai ir grėsmės		Prieiga: http://www.ku.lt/wp-content/uploads/2013/04/2004_nr_03_13-27.pdf
Ślęczka K.	2005	Feminizmas		Vilnius: Mintis.
Utrio K.	1998	Ievos dukterys: Europos moters ir šeimos istorija		Vilnius: Tyto alba.
Valiukonytė I.	2012	Moters laisvė, arba kodėl XVI a. LDK vyrai bijojo moterų		Prieiga: http://m.ldkistorija.lt/index.php/istoriniai-faktai/moters-

				laisves-arba-kodel-xvi-aldk-vyrai-bijojo-moteru/1486
Žvinklienė A.	2004	Gender mainstreaming ar lyčių dėmens integravimo strategija? „Importuotų“ sąvokų taikymo Lietuvos socialinių ir humanitarinių mokslų kalboje problemos		Prieiga: http://www.ku.lt/wp-content/uploads/2013/04/2004_nr_02_120-128.pdf
Papildoma literatūra				
Banyard K.	2010	The Equality Illusion the Truth about Women and Men Today (p. 205–241)		CPI group (UK)
Campbell B.	2013	End of Equality (p. 36–70)		Seagull.
	1995	Feminizmo ekskursai: moters samprata nuo antikos iki postmodernizmo. Antologija (p. 560–601)		Vilnius: Pradai.
Jonkarytė A., Stankūnienė V., Mikulionienė S., Mitrikas A. A., Maslauskaitė A.	2003	Šeimos revoliucija? Iššūkiai šeimos politikai (p. 14–17, 28–34).		Vilnius: Socialinių tyrimų institutas.
		Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Trečioji knyga. Šeimos teisė		Prieiga: http://tm.infolex.lt/?item=taktai_list&aktoid=50802
Jurėnienė V.	2008	Women’s Position in Lithuanian Labour Market in the 20th Century	Femmes et militantisme Europe-Amérique (XIXe siècle à nos jours), Nr. 8, Espagne, p. 369–382.	Amnis.
Jurėnienė V.	2010	Gender Roles in Lithuanian Society	Global Journal of Human Social Sciences, Vol. 10, Issue 6 (Ver.1.0), p. 2–8.	Global Journal Inc. (US)
Jurėnienė V., Poškuvienė R.	2015	Labor Market in Lithuania: Employment and Unemployment, Horizontal, Vertical Segregation. Population and Social Development, (p.81–99)		Vilnius: VU leidykla.
Tereškinas A.	2007	Esė apie skirtingus kūnus: kultūra, lytis, seksualumas (p.145–165)		Vilnius: Apostrofa.